

Korošec.

Gospodarski in političen list za koroške Slovence.

Izhaja vsako drugo soboto

v Kranju (tiska Iv. Pr. Lampret izdaja konsorcij „Gorenjca“; odgovorni urednik Lavoslav Mikus).

Velja za celo leto 4 K in se plačujejo naročninam in serati naprej. Vsi rokopisi pisma in druge pošiljatve naj se pošiljajo na uredništvo in upravnništvo „Korošca“ v Kranju. Rokopisi se ne vračajo. Za oglase se plačuje za enostopno petletno vrsto za enkrat 12 v, za dvakrat 18 v, za trikrat 24 v, za večkrat po dogovoru.

Posamezne številke stanejo 10 vln.

Štev. 10.

V Celovcu, v soboto, dne 14. maja 1910.

Leto III.

Prepovedani sokolski izlet v Št. Jakob na Koroškem.

(Dopis z Borovelj na Koroškem.)

Lansko leto je bilo napravilo telovadno društvo „Sokol“ v Kranju meseca avgusta v kroju ponočen pešizlet čez Ljubelj v Borovlje. Akoravno so Borovlje znane kot zagrižen nemškutarjski trg, ni bilo v celih Borovljah niti enega, ki bi se bil nad tem zgražal. In četudi morebiti „Nemci“, kakor sta naš župan in puškarski dobavitelj Ogris in dr. Maurer, niso bili s prihodom „Sokolov“ povsem zadovoljni, to ostane kot neovrgljiva resnica, da povodom onega sokolskega izleta v nemškutarjske Borovlje ni prišlo niti do najmanjšega kaljenja miru v tem kraju, kaj še do kakega spopada med Slovinci in Nemci, oziroma nemškutarji. Nasprotno! Okoli 200 narodnih Slovencev iz trga Borovlje samega je spremljalo Sokole pri njih odhodu na borovski kolodvor in in z navdušenimi „živio“ in „nazdar-klici“ se je ta množica poslavljala od odhajajočih Sokolov.

V jeseni preteklega leta je hotel kranjski Sokol zopet v kroju napraviti izlet v Borovlje, da se udeleži ustanovnega občnega zbora bratskega društva „Sokol“ v Borovljah, vendar pa pripravljalnega odbora o tem ni obvestil. Toda kaj se je zgodilo? Akoravno pripravljalni odbor v Borovljah ni vedel, da se hoče kranjski „Sokol“ udeležiti ustanovnega občnega zbora v kroju, še manj pa seveda kdo drug v Borovljah, najmanj pa kdo v Borovski okolici, je vendar prepovedala oblast nameravani izlet, češ, bati se je kaljenja miru in izgredov, ker vlada baje v Borovljah in sploh v Rožu strašno razburjenje radi napovedanega sokolskega izleta. Ta prepoved ni bilo nič drugega, kakor poziv oblasti na nemškutarje in Nemce, naj nastopijo proti Sokolom. Že prvi sokolski izlet v Borovlje je moral vsakega prepričati, da se radi njega ni treba bati nobenega kaljenja miru. Pri drugem nameravanem izletu pa na kako razburjenje ali pa celo na

kake spopade sploh niti misliti ni bilo, ker razen oblasti nihče o nameravanem izletu vedel ni. A kljub temu je vlada izlet prepovedala; sklicevala se je na razburjenje, katerega ni bilo, in na ljubi mir, katerega pri prvem izletu niti nemškutarji, kamoli Slovinci in Sokoli niso kalili.

Tako postopajo pri nas c. kr. oblasti, ki bi bile v prvi vrsti poklicane, da varujejo enakopravnost vseh državljanov. Človeku se nehote usili prepričanje, da stoji že tudi c. kr. deželni predsednik pod kontrolo c. kr. „Volksrata“, kateri je pač v resnici bil razburjen, ker se borovski nemškutarji pri prvem sokolskem izletu proti pričakovanju čisto nič niso razburili.

Ako bi stal c. kr. deželni predsednik v Celovcu na stališču, da Sokoli ne smejo delati izletov v one slovenske kraje na Koroškem, katerih prebivalstvo je po večini nemškutarjsko, potem bi bil moral prepovedati prvi sokolski izlet v Borovlje. Da tega ni storil, bilo je popolnoma pravilno. Miru se radi tega izleta ni kalilo in nikomur se ni skrivilo lasu. Brez vsakega, tudi najmanjšega povoda, a tudi brez vsake doslednosti, edino pod pritiskom Nemcev v Celovcu, katere pa Borovlje čisto nič ne brigajo, je prepovedal c. kr. deželni predsednik koroški drugi nameravani sokolski izlet.

Toda višek vsega šele pride!

Letos je hotela napraviti „Župa gorenjskih Sokolov“ izlet v Št. Jakob v Rožu, kjer bi priredila telovadbo na travniku slovenskega kmeta. Vsak Slovenec ve, da je ta vas narodna trdnjava v Rožu; v nje občinskem odboru sedijo sami zavedni narodni Slovinci. Prebivalstvo je skozinsko slovensko in — to dokazuje sestava občinskega odbora — po pretežni večini narodno zavedno. Zdaj pa pride okrajno glavarstvo v Beljaku in c. kr. deželno predsedstvo v Celovcu ter prepove nameravani izlet v Št. Jakob, ker se je bati kaljenja miru in izgredov. Ta prepoved je nekaj tako gorostasnega, nekaj tako vnebovpijočega, da bi je človek sploh ne verjel, ako bi

ne bila izdana od oblasti na Koroškem. Sokoli bi se bili pripeljali z vlakom s Kranjskega v popolnoma slovensko občino in bi napravili na travniku, ki je last slovenskega posestnika-domačina, torej na privatno posest, niti ne v kaki gostilni, javno telovadbo. In to namestnik našega cesarja prepove! Česar se ni zgodilo v Borovljah, kjer so zagriženi nemškutarji v pretežni večini, to se naj zgodi po prepovedi našega deželnega predsednika v narodni trdnjavi v Št. Jakobu, kjer Nemcev ni in kjer je domače ljudstvo skozinskoz prepojeno z narodnim duhom!

Torej Slovinci v slovenske kraje ne smejo več prirejati izletov, ker bi se tam — ako bi se izpolnila želja naših oblasti — stekli med seboj? pač pa smejo Nemci in nemškutarji izzivati s svojimi izleti po slovenskih občinah, ne da bi se bilo bati, da izbruhne enkrat tleča nevolja domačega ljudstva proti vednim hujskarijam. Če je c. kr. deželni predsednik koroški v resnici mnenja — da bi bil radi sokolskega zleta v Št. Jakob javni mir v nevarnosti, ali ni moral ta javni mir in sicer v resnici biti v nevarnosti, ko so lansko leto nemškonacionalna društva iz Celovca in drugih krajev sporazumno, tako da je bilo to oblastem znano, na en dan priredila izlet v Št. Jakob? Seveda: Quod licet Jovi, non licet bovi?

V resnici ne najdemo besed, da bi primerno označili tako enostransko postopanje onega moža, ki je namestnik našega cesarja. „Justitia est fundamentum regnorum“. Ne vemo, pozna li naš c. kr. deželni predsednik ta napis, ki se blišči v zlatih črkah nad vhodom v cesarski dvorec na Dunaju, ali ne, toliko pa vemo, da se s prepovedjo nameravanega sokolskega izleta niti v slučaju Borovlje, niti v slučaju Šent Jakob ni ravnal po njem.

V očigled temu dejstvu moramo se vprašati, ali smo koroški Slovinci res še popolnoma brezpravna para, katere edina pravica je, plačevati denarni in krvni davek državi, katera ne daje le

PODLISTEK.

Celovski „turnar“.

Povest iz starih časov.
Spisal Ferdo Plemič.

Dalje.

IV.

Gorje njemu, ki ga obvladajo spomini! Jurij vso noč ni zatisnil očesa, vso noč je divjal po hodniku krog zvonika, in jedva jutranja zarja ga je toliko umirila, da je pričel misliti.

„Odšla je Meta, in večna noč jo je sprejela v svoje krilo. Tam dol ji že kopljejo grob. Odšla je, a ostala je še ona, spomin na minule dni, in ostala je divja bolj v mojem srcu. Ali koliko časa ostane to.“ Naslonil se je Jurij ob železno ograjo in zrl na mesto. Hipoma mu šine misel v glavo:

„En skok tu dol, en sam skok; pa je končano!“ A še je imel toli razsodnosti, da je prevladal to noro misel.

„Ne,“ je dejal, „ne tega ne! Padel bi lahko na koga in ga podrl.“

Pri tej misli se je Jurij blazno nasmejal.

„Ha, da bi padel na vse sovrage iz mojih prejšnjih dni, ko še nisem bil „turnar“; ha, da bi vse podrl!“ In zopet se je naslonil ob ograjo in zopet se je zamislil. In tako je slonel ure in ure, le semintja je zgrabil za rog in zatulil je

vanj vso bol. In tako je slonel top in ubit drugi dan in tretji. Tretji dan pa je zapazil nekaj ne navadnega na trgu pred cerkvijo.

Gruča ljudi je tam stala in vedno večja je postajala. Zdelo se je, da se vsi ti ljudje pomenujejo o nečem izvanrednem ter da nekaj pričakujejo. In sedaj se je vsul trop dečakov na trg in zavpili so: „Že gredo! Oj, že gredo!“

Jurij že od narave ni bil radoveden, še manj pa danes, ko je bil ves potr duševne bolesti. Vendar pa je nehote zapustil svoj brlog in jo je ubral po stopnicah navzdol na trg. Tu se je uvrstil med zbrane meščane, ki so bili pustili ozko pot prosto do glavnih vrat farne cerkve.

Preril se je Jurij v prve vrste gledalcev ter se naslonil ob cerkveni zid, tik pri vratih. In tako je dobro videl spreved, ki se je pomikal sredi množice. Bil je svatovski spreved. Sama gospoda, v benečanski svili in v pestrobojnem baržunu oblečena, se je premikala proti cerkvi. Pred njo so korakali piskači ter piskali veselo svatovsko koračnico.

„Kdo se poroči?“ je vprašal Jurij svojega sosedu.

„Kaj ne veste? Vse mesto pač že ve, da se poroči sin najbogatejšega celjskega trgovca, z gospico Moniko della Grotta, ki je pred meseci prišla semkaj na obiske in kakor se danes vidi, tudi na ogled,“ je dejal hudomušno meščan.

„Gospodična della Grotta se poroči?“ se zavzame Jurij. „No da, kaj pa je čudnega na tem?“ reče meščan.

„No, seveda nič!“ odgovori Jurij zmeden; srce mu je pričelo burno biti.

Med tem je prišel svatovski spreved do cerkvenih vrat. Piskači so vstopili v stran in svatovski gostje so vstopali. Prišla je tudi nevesta Monika, ki je slonela ob roki svoje priče, starejšega trgovca iz mesta. Jurij je uprl svoje oči v njo, kakor bi jo hotel s pogledom požreti. Monika je menda čutila ta pogled, ozrla se je v Jurija in se lahno nasmehnila. Potem je dejala svojemu spremljevalcu:

„Čuden človek je vaš „turnar“. Zdi se iz boljše rodovine. A zelo hvaležen mora biti, ker me še pozna. Nekoč sem mu dala namreč dobro napitnino.“ Potem je stopila v cerkev.

Jurij je čul te besede. Nehote se je glasno zasmel v začudenje okolustojčih. Potem pa je zginil gor v svojo čuvalnico.

Pozno zvečer pa je vstopil v krčmo ob starem trgu. Se je bilo nekaj gostov, in ti so se pomenkovali o današnji poroki.

„He, vi možje, sem prisedite! Danes plačam jaz!“ zaklical je turnar poznim pivcem. Ti so najprej začudeno pogledali drugače malobesednega „turnarja“, ki je sicer sedel sam v kotu

potuho vsenemškemu stremljenju na Koroškem, temveč očitno podpira te grobokope naše države proti vselej zvestim Slovencem.

Sicer pa upamo trdno, da bode „Župa gorajskih Sokolov“ nastopila prizivno pot do najvišje oblasti in od vseh slovenskih poslancev pričakujemo, da store v tem slučaju, kar velela narodna dolžnost.

Op. uredništva: V Borovljah, odkoder smo sprejeli ta dopis, je prvo telovadno društvo „Sokol“ na Koroškem, Umljivo je, da se ima to društvo boriti z velikimi težkočami. Radi tega mu dolgujemo vsi tako moralne, kakor zlasti gmotne podpore. Darove je treba nasloviti na naslov: Telovadno društvo „Sokol“ v Borovljah.

Dopisi.

Borovlje. Znani Maurar se v potu svojega obraza trudi in peha noč in dan, da bi nabral prav mnogo pooblastil za nemškutarske kandidate v občinski odbor. Mi se le čudimo, kako morajo nekateri ljudje biti tako prismojeni, da dajo pooblastila Maurarju. Ta človek je bil gimnazijec za Slovence vpisan in je bil tudi res Slovenec. Pozneje pa, ko je prišel na Dunaj ali v Gradec študirat, se je vpisal za Nemca. Torej se je enkrat zlagal, ali tedaj, ko se je vpisal za Nemca, ali tedaj, ko se je vpisal za Slovence. Sploh pa ta človek nima pojma, kako težko se dandanes denar zasluži in z njim ne bo znal bogvekakovo varčvati. Saj je znano, da je bil havrčinji toliko tavžentov dolžan, da ga je morala tožiti. Kako pa bi delal on še le s tujim denarjem, ako bi prišel on v občinski odbor ali kak trebušasti mesar, ki skoro ne zna drugega, kakor kmeta odirati, potem pa delavcu meso čez vso namero drago prodajati. Zato ne dajajte svojih pooblastil Maurarju ali kakemu drugemu nemškutarju, ker sicer bodo postale občinske doklade tako visoke, da bo pokalo. Pojdite rajši sami volit take može, ki se ne lažejo in so pošteni in ki sami težko plačujejo davke. Kajti ti ne bodo nepotrebno metali proč denarja.

Borovlje. (Kam pa to pojde?) Pri puškariji se razmere še vedno niso zboljšale; nasprotno postajajo le vedno slabše. Število puškarjev se je zadnja leta zelo pomnožilo, posebno ker nemškutarji, kjer le mogoče, skušajo tuje nemške delavce spraviti v Borovlje, kakor bi nas itak že ne bilo preveč; število naročenih novih pušk in sploh narejeno puškarsko delo pa se je prej zmanjšalo kakor povišalo. Kaj čuda, da toraj nekaterim, posebno slovenskim delavcem prav slaba prede. Nemškutarski liferantje dajejo delo namreč samo tistim delavcem, ki z njimi držijo, pri največjem slovenskem podjetju pa pitajo take nemškutarske delavce, ki hodijo slovenske veselice razbijat. Zraven pa so začeli nekateri liferantje naročevati puške iz Nemškega ter jih prodajajo kot prekupovalci, namesto da bi jih dali izdelati doma. Če pojde to tako naprej, res ne vemo, kam pridemo. Udati se bomo morali železni sili in vse naše narodno, lepo započeto delo bo — brez uspeha. Slovenski delavec.

Borovlje. (Narobe svet.) Povsod drugod imajo domačini prvo besedo in šele za njimi

pred svojim bokalom. A na njegov ponovni poziv so prisedli k njemu.

Jurij si je razgalil prsi, prijel za nekaj, en sunek in držal je v roki zlato verižico, ki mu je sicer visela okrog vratu na golih prsni.

„Krčmar!“ je potem zavpil. „Toliko vina, kolikor ga gre na to zlato!“ in vrgel je verižico po mizi. Krčmar jo je vzel v roke in jo potehtal. Bilo je dobro cekinsko zlato. Molče se je okrenil ter pričel prinašati vino.

Pili so možje, a Jurij je dejal:

„Tudi jaz sem gosposkega rodu, meščanje, da! In verižico, za katero pijemo danes, mi je obesilo najkrasnejše dekle v naši deželi krog vratu. Ali radi tega sem se sprl z najboljšim svojim prijateljem. Ljubil jo je namreč tudi on. Ali ubil sem ga v dvoboju. Bežal sem nato iz dežele in pribežal sem na vaš zvonik.“

Čudili so se možje tej pravljici in pili pozno v noč. Tedaj pa pride krčmar in pove, da jim je za verižico natočil že dovolj vina. Jurij vstane in zgrabi v žep ter privleče pest „carantanov.“

„Na,“ reče krčmarju, na, in prinesi še en bokal, poslednji, za ta drobiž. Te „carantane“ mi je nekoč darovala Monika, današnja nevesta. Zelo, zelo je bila podobna moji prvi ljubicici tam v naši deželi, in to je bilo meni v nesrečo.“

Prinesel je krčmar bokal ognjene črnine in Jurij ga je izpil v enem dušku.

„Končano je!“ je dejal nato tiho ter odšel skozi duri.

Konec prih.

privandrani tuji drugo. Pri nas pa gre vse narobe, zaradi tega imajo seveda tuji prvo besedo, domačini pa, ako so Slovenci, je sploh nimajo. Naj se ti pritepe kak raztrgan postopač ali pisač, da je le Nmec, takoj bo imel veljavo, domačin pa jo takoj izgubi, tudi če je nemškutar, kaj šele, če je naroden Slovenec, ako se le postopi dobiti zalogo tobaka proti volji lenuhastega, od same ljubezni že čisto bledlega ovčarjevga hlačana. Ta uemškutarska klika pa ima še nekaj družega v svojem programu, kar je bolj nevarno. Kaj pa hočejo z Schuldenhofom pri Cahevsu? Samo da konkurencjo delajo domačim gostilničarjem! Kaj pa hočejo s Kladejem? Domačim trgovcem se mora seveda delati konkurenca. To točko svojega programa izvajajo povsod. Samo še en slučaj. Neki nemški delavec iz Wiener Neustadta je delal pri županu Ogrisu. Toda ta ga ni mogel rabiti. Kaj napravijo nemškutarji? Začeli so skozinskoz pridnega domačina, ki je pisal v pisarni puškarske zadruga, nadlegovati in sekirati tako dolgo, da so ga spravili ven. Na njegovo mesto pa so posadili onega nemškega delavca, katerega župan ni mogel rabiti. In taki ljudje si še upajo pobirati pooblastila pri ljudeh, katere stiskajo, če jih le morejo.

Gozdanje. Znano je, kako zlorabljajo naši nasprotniki kmetijsko družbo v politične namene. Na Križevno so stromlali vkup ljudi za kmetijsko zborovanje (zborovanje kmetijske podružnice). Takoj po tem zborovanju pa so pričeli s političnim zborovanjem. Poslanec Kirchmayer je hvalil nemški jezik in je zabavljajal čez slovenščino in vse slovsanske jezike sploh. Kirchmayer naj bi bil vesel, da je dobil takrat še slovsanske glasove. Zapomnili pa si ga bodemo za prihodnjic.

Celovec. Umril je tukaj po daljši bolezni Marka plem. Jaborneg. Rajni je bil svoj čas ravnatelj deželne kanclije. Sedaj je njegova družina postala ubožna. Pokojnik je bil vnet hribolazec. Baval se je sploh rad z naravo, z raziskovanjem koroškega kamenja, cvetic i. t. d. Domače cvetice je poznal tako dobro, da malokdo tako.

Poreče Tu se je zgodil na Florjanov večer grozen umor. Po domače Ozošč je prišel pijan domov. Začela sta se kregati z ženo in prišlo je do pretepa med njima. Žena pa je bila hujša in se je čudno znosila nad možem, kajti ubila ga je in ga vrgla mrtvega pri oknu ven.

Libuče. Dne 17. t. m. se vršijo v naši občini občinske volitve.

Pilberk. Veleposestniki, posestniki, tovarnarji, trgovci in gostilničarji, ali veste kako vas je imenoval dr. Ehrlich na občnem zboru katol. izobraževalnega društva? „Liberalci ste.“ „Zakaj?“ Ker denar „vkup spravljate“. Videl je dr. Ehrlich pezdri v vaših očeh, bruna v svojem očesu pa ne opazi. Saj se menda tudi on noče zameriti bogu „Pobasaj“. Ta gospod torej hoče biti pravi ljudski, torej kmečki prijatelj, ko s takim obrekovanjem hoče uničiti že itak slabostjoječi kmečki stan. Kmetje, vzdramite se in ne sledite slepo takim ljudem! Stopite na svoje noge!

Pilberk. Znano je, da klerikalcem ne gre za to, da bi osvobodili naše, v nemške verige okovano ljudstvo. Njim je to prav, da je ljudstvo v sužnosti. Delajo se le za to narodne, da bi s tem ljudstvo pridobili za njih umazane namene. Taka je večina naših duhovnov in med te spada tudi naš kaplanček Hornböck. Čudno se boji, da ne bi postalo slovensko ljudstvo prosto. Zato mu niso toliko napoti niti Nemci, niti nemškutarji kakor pa slovenski naprednjaki. Da bi se znosil nad temi (in edinole zaradi tega), je povabil vkup v nedeljo, dne 24. aprila svoje ovčice in jim slikal naprednjake in „Korošca“ v črnih barvah. (Črnuhu se pač vse črno vidi. Opomba stavca.) Norčeval se je iz „Koroščevega“ urednika, da bi imel priti v Pilberk za kaplana. No, mi mislimo, da, tako dobro kot Hornböck, bi opravljal tudi „Koroščev“ urednik službo kaplana. Sicer pa: Kam bi pa šel potem ordinarijat s Hornbökom? Ali je Hornböck že pozabil, kako so ga nagnali št. lčanje nazaj v Pilberk? Ali je že pozabil, kako so se lepo zahvalili za Hornböka? Tedaj je imel odbite roge. Zdi se nam, da so mu že zopet zrasli in ga srbe. Pa svetujemo mu, da naj si jih ob naprednjakih in ob „Korošču“ ne žliga. Brusi naj si je ob kozah in backih, to je družba zanj. Če se bo izkušal z nami, polomili mu jih bodemo tako, da si niti ne sanja.

Borovnica pri Šmarjeti v Rožu Na Florjanovo so se stepli pri Ibovčniku pri kegljanju. Precej so se pobili. Boltejev Luka ima polomljenih nekaj reber.

Šmarjeta v Rožu Stepla sta se po domače Krešičeva hlapca in je prebodel eden svojemu tovaršu z gnojnimi vilami dlan.

Šmihel pri Pilberku. V nedeljo, dne 8. majnika smo pokopali po domače Pongračevega Lojza. Vzela ga je, edinega sina, sušica v najlepših letih. Še 30 let ni izpolnil. N. v. m. p.!

Gallcija Ubežal je čez njivo Rožarvemu hlapcu mlad konj, vreden 600 kron, in si je zlomil pri begu (z vozom v ojnice vprežen) nogo.

Sele, 9. maja 1910. Pri nas je celo vigrad naprej snežilo in deževalo. 5., 6. in 7. majnika je bilo še lepo. V nedeljo, dne 8. majnika pa je začel iti najprej dež, potem je začelo grmeti, šla

je toča in nazadnje sneg. Snežilo je vso noč in sneži še danes naprej. Ljudem je že čisto zmanjkalo krme. Lahko bi šle na pašo vsaj ovce in koze, če bi bilo lepo in toplo.

Žabnlca. Pripeljal se je na petelinji lov saksonski kralj Friderik Avgust s komornikom in adjutantom.

Celovec. (Oho landesausšus, kam pa si zašel?) Deželni odbor razpisuje (samo po nemških časopisih) tri inženirska mesta. Zahteva se med drugim, da je dokončal prosilec študije na kaki nemški tehnik. Tako, deželni odbor, ali ne veš, da je na Koroškem tretjina Slovencev? Zahtevamo odstranitev tega pogoja, drugače znamo zaropotati na drugem mestu!

Žabnlce. (Pazite na otroke!) Triletna otroka, fant in deklica, sta se igrala s sekuro. Deklica pravi fantu, da naj položi roko na naten. Fantček jo uboga, deklica mahne s sekuro in odseka mu dva prsta.

Celovška okolica (Za naš deželni odbor!) Koroški deželni odbor je razpisal dobavo 2100 m bukovih in 200 m borovih drv. To pa samo v nemških listih. Vprašati se moramo: Ali smo Slovenci na Koroškem samo za plačevanje davkov? Slovenski posestniki na južni strani od Celovca imajo dosti bukovega in tudi mehkega lesa. Posebno sedaj, ko oglje tako slabo gre, bi ga marsikateri rad spravil v drva. Drva bi zvožil kar z vozom v Celovec. Kakor se pa zdi, smejo prodati drva le Nemci. Slovenci! Zapomnimo si to!

Pilberk Te dni smo imeli shod tukajšnjega izobraževalnega društva. Kot prvi govornik nastopi g. kaplan Hornböck. V ostrih besedah kritizira pliberško prebivalstvo, ki pozna slovsanske groše, ne pa Slovencev. Z ogorčenjem je ljudstvo vzelo to na znanje. Sklenilo se je, še trdneje nastopiti nasproti Pilberku. Nato govorijo gosp. dr. Erlich iz Celovca. V jednatih besedah stavijo predlog, da se ne sme na Koroškem toliko nezakonskih otrok importirati, čemur so vsi zadovoljno pritrdili. Dekle (tako nekako so rekli) ne sme imeti več fantov, ker to je pogansko, ampak mora čakati samo na enega in če tega ne bo, naj gre kot 45 letna devica v farovž za kuharico. Tako bi imeli fantje svoje in mi svoje. Nato so zapustili to zadevo ter so šli na meščanske šole. Vsi zborovalci so z ogorčenjem vzeli na znanje in protestirali proti temu, da bi dežela dajala denar za nepotrebne meščanske šole, v katerih se izomikajo le naši tržani, ki plačajo malo davka, ljudstvo na deželi pa trpi na pomanjkanju strokovnih šol; posebno pa še slovsansko ljudstvo. K temu pa še ljudska šola ne odgovarja potrebi za nas slovsanske kmete. Je pač koroški nemški nacionalistični vzrok. Potem so hvalili gospod dr. Ehrlich vrlega „Korošca“ tako, da sta me hitro po zborovanju dva prosila, naj jima povem, kje se „Korošec“ naroči, ki tako vrolo piše resnico. Zares, lasten pristaš ne bi mogel bolj hvaliti „Korošca“ in ko bi rekli g. dr. Ehrlichu, naj še „Mir“ tako hvali, bi gotovo ne bil zmožen. Smo jim hvaležni. Nato sta sledili 2 igri.

Kaj se mora drugemu podvreči, narava ali kolegialiteta? Prosim odgovorite gospod nadučitelj Huber v Pilberku. Vi veste gotovo!

Iz Roža Dne 2. majnika se je vršil nabor v Borovljah. Pričakovali bi bili, da bi se saj pri tej priliki ne žalili Slovenci, posebno ker so bili udeleženci izključno slovsanske narodnosti. Toda temu ni bilo tako. Borovski redar in celo nek član naborne komisije sta mogočna zapovedovala: Wer ke in Wort deutsch versteht, soll austreten, damit er slovensch beenden wird. Krempko so nato odgovorili slovsanski fantje, češ, mi razumemo nemško, toda kot Slovenci hočemo priseci cesarju v maternem slovsanskem jeziku. Zadnji gospod, menda c. kr. nadporočnik, se je celo drznil nato odgovoriti: Politisieren sie nicht, wir sind keine Slovenen, sondern Österreicher. Da, gospod, smo Avstrijci in morebiti boljši kakor ljudje, ki se vedno trkajo na svoje patriotske prsi, toda smo Avstrijci-Slovenci, ki si ne pustimo kratiti svojih pravic, posebno ne od ljudi, ki ne spadajo v politiko, ki bi ne smeli politizirati. Slovenskim fantom pa vsa čast, da so se s svojim moškim nastopom potegnili za pravice slovsanskega naroda! Priporočali bi še naborni komisiji, da si preskrbi boljši slovsanski prevod zaprisežnemu besedilu, ali pa naj pouči dotičnega korporala, naj ne pači še pri prisegi slovsanskega jezika.

Borovlje. Mednarodne lovske razstave na Dunaju sta se udeležili slovsanski tvrdki „Prva borovska orožna tovarniška družba Peter Wernig“ in Ludovik Borovnik. Omenjeno bodi, da zadnje tvrdke noben list ni imenoval, ker jo je — gotovo „nehote“ — celovški uradni list izpustil. Prosimo v tem oziru pojasnila!

Rožna dolina je skoro vsa v cvetu. Ker pa že več dni dežuje in vmes tudi sneži, se je bati, da bo cvetje uničeno — naš up pa pojde po Dravi.

Glinje. Ker pri nas zdaj že več dni dežuje, in se pojavlja celo sneg, bo gotovo, ako bo to trajalo naprej, vse cvetje uničeno. Ker se hučo bojimo, da ne bo sadja, prosimo „Freie Stimmen“, da nam v tem oziru kaj svetujejo, mogoče zbornajo skupaj kak — „abwehrausflug“ v naš kraj. Več občanov.

Imate li bolečine?

Revmatične, prolinske, glavobol, zobni bolečine, vseh vrstnih bolečin. Ta je res dober! To ni samo reklama!

dobili valed prepaha, ali prehlada? Poskusite vendar bolj hladeci, zdravitelni, krepilni Fellerjev fluid 5 kron franko. Izdelevalce le lekarnar Feller v Stubici, Elain trg št. 267 (Hrvaško).

Borovlje. Širši javnosti je gotovo še v spominu zadeva g. Kometerja radi trafike, katera je izzvala hude viharje v nemškutarskem taboru. Imenovani gospod je trafiko postavno priliciral, a prazne glave okoli visoke glave so vidile v tem hud udarec za hišo, katero oskrbuje za „Südmarko“ vobče znani „bubi“. Po raznih interpelacijah se je g. Kometerju postavna pravica do trafike zopet vzela in danes opravlja lepi „bubi“ posel „haupttrafikanta“. Glavno, kar hočemo pri tem pribiti, pa je sledeče: Če pride kdo po koleke, recimo po take za 10 v, ali take za 2 K, jih navadno sploh ne dobi, in če zahteva take po 2 v, jih najde v celi „glavni“ zalogi kakih sto. O drugih kolkih ne govorimo, ker nekaterih sploh nima. In takega dičnega „glavnega“ trafikanta celo vlada podpira.

Borovlje. Naš trg se kaže v vedno lepši, napredujoči luči. Že parkrat smo pisali o nemških pobalinih, ki se gonijo po večerih na raznih cestah v trgu in okolici ter s svojim škandaloznim obnašanjem, glasnim kričanjem in petjem, pogosto pa tudi z nesramnimi opazkami, dražijo in izzivajo mirno prebivalstvo. Opozorjali smo na to tudi že merodajne faktorje, ki imajo skrbeti tudi za nočni mir, a zdi se nam, da v tem slučaju oko postave ne vidi niti v najbližjo bližino glavnega trga. Ukrenili smo vse, kar je bila naša dolžnost, in ker se ničesar noče ukreniti, da bi zavladal saj v poznih večernih urah mir na cesti, smo prisiljeni, da sami ali operemo, ali pa opilimo neprijetne glasove teh populčnjakov. Menda vendar še ni prišel čas, da se bomo skrivali stari ljudje pred smrkavimi puškarskimi učenci, ki se zbirajo krog nemškutarske, odpadniške zastave.

Žitara ves. (Povodnji mož.) Nekaj nenavadnega je razburilo zadnje tedne prebivalce okrog Goselnovaškega jezera, ki se nahaja kake četrt ure od Žitare vasi proti severu. Iz omenjenega jezera sliši se zadnji čas neko zamolklo tuljenje, kakor glas vola ali bika. Ni namen teh vrstic to razlagati, ker to naj pojasni drug, povzroča te glasove pa pač gotovo kak vrelec. Zanimivo je na stvari le to, da se je nekaj ljudi spomnilo takoj na povodnjega moža, o katerem so slišali babico pripovedovati in marsikateri ženki je žal, da je sedaj na svetu, pa tudi par možiceljnov sem opazil v strahu pred dozdevnim črnim kosmatincem!

Medgorje. (Slovenec prestopil v mohamedansko vero). Župni urad v Medgorjah na Koroškem je prejel iz Aleksandrije v Egiptu pismo: „Naznanja se s tem častitemu župniškemu uradu, da je Janez Miklin, rojen v Medgorjah dne 26. dec. 1868, tukaj v Aleksandriji dne 8. marca 1910 k mohamedanski veri zavoljo ženitve prestopil. Z odličnim spoštovanjem P.“

Narodne zadeve.

Slovenski letoviščarji, na Koroško! V veliki nevarnosti potujčenja je naš stari Gorotan, zlasti Zilska in Rožna dolina na Koroškem. Na probujo ondodnih Slovencev bi jako ugodno vplivalo, ako bi naši letoviščarji zahajali na slovensko Koroško, kjer se nahajajo poleg naravnih lepot vse druge udobnosti. Marsikateremu nezavednemu koroškemu Slovcu bi se jelo svitati, ko bi čul našo gospodo govorečo slovenski jezik. Dvignil bi se mu narodni ponos, češ, saj naš jezik ni zadnji — govore ga omikani ljudje.

Kako delajo Nemci? Na Muti imajo tudi podružnico znane Südmarke. Ker pa ne dobe dovolj denarja in članov v Nemcih in nemškutarjih, zato ga iščejo v Slovencih, in sicer med ubogim delavstvom, ki je že itak slabo plačano. Odločno se mora obsoditi način, kako iz slovenskega delavstva izžemajo prispevke za to skrajno napadalno in protikatoliško društvo. Mati županja, Erberica, hodi v delavske družine in sicer ob takem času, ko so možje v tovarni. Uboga žena se seveda ne more ustavljati imenitni gospe delodajalca in tako dá morda zadnje novčiče iz hiše, da se lažje zatirajo njeni bratje in sestre.

Odvetniško pisarno je otvoril v Ljubljani, Dalmatinova ulica 15 (hotel Štrukelj) g. dr. Jos. C. Oblak, naš sotrudnik, znan iz jezikovnih bojev na Koroškem.

Važna Ciril-Methodova podružnica na Koroškem je ona za Loče in okolico. Dne 1. maja je imela v Štebnu v hiši gosp. Gastla II. občni zbor, pri katerem je bil izvoljen večinoma stari odbor (Vinko Zimčič, predsednik; Iv. Sgiarovello, podpredsednik; A. Gastl, tajnik; ga. Marija Uršič, namestnica; Fr. Lah, blagajnik; gdč. Lojzika Aichholzer, namestnica; Ivan Ožganin in Fr. Kandut, pregledovalca računov). — Na zborovanju sta govorila gg. Iv. Hochmüller in potovalni učitelj Ante Beg. Po zborovanju so vrli brnški igralci prav dobro predstavljali burko „Křčmar pri zvitem rogu“, končno pa zapeli več narodnih

pesem. Za lepo uspelo prireditve se je največ žrtvoval g. Tone Gastl. Hvalevredno se trudita za podružnico načelnik Zimčič in blagajnik Lah. Le tako je imela podružnica že prvo leto 104 K dohodkov. Delegata sta gg. Zimčič in Gastl.

Svetovna politika.

* **Državni zbor** se je otvoril pretekli teden.
* **Angleški kralj Edvard** je umrl.
* **Grof Khuen Hedervary** je izdal okrožnico radi državnozbornih volitev, ki predpisuje oblastima strogo zakonitost. V naredbi se pravi: Oblasti morajo v pomnoženi meri skrbeti, da se strogo varuje javni red in mir ter varnost osebe in lastnine. Proti vsakemu kršenju zakona imajo najstrožje nastopati. Prebivalstvo se mora s posebnimi razglasi, v katerih so dobesedno navedeni dotični zakoni, opozoriti na posledice vsakega prestopka. — Poznati je treba Khuena, pa se že razume, kaj pomeni pri njem taka stroga naredba.
* **Položaj v Albaniji** še vedno ni popolnoma ugoden. Ob Moravi so vsak dan boji.
* **Kitajci dobe parlament.** V pondeljek je izšel cesarski dekret, ki naznanja, da se otvori posvetovalna zbornica prvi dan devetega meseca. Ta zbornica bo podlaga poznejšemu parlamentu ter bo stela 90 članov.

Naročajte in širite naš list!

Halleyev komet.

Zvezda repatica, ki jo imenujemo Halleyev komet, se je bližala z neznaniko brzino našemu solncu in sedaj se bliža naši zemlji. Vsako sekundo predrvi nad 40 kilometrov svojega pota in je že tako blizu, da jo je bilo mogoče že pred dobrim tednom videti jutraj pred solničnim vzhodom s prostim očesom. Halleyev komet je izmed največjih repatic, ki prihajajo v naše osolnčje.

Dasi je bila ta repatica že kdove kolikokrat na potu mimo naše zemlje, so vendar dognali nje bistvenost šele zvedoslovci in naravoslovci v 16. in 17. stoletju, med njimi posebno Kepler, Newton in Halley. Halley je videl repatico leta 1682. ter sklepal takoj, da utegne biti to oni komet, ki ga je opazoval Kepler leta 1607. Halley je tudi napovedal, da bo ta repatica zopet sijala na našem nebu 1758, česar pa Halley sam ni doživel. Po njem so tudi imenovali učenjaki odslej ta komet.

Kaj so pravzaprav kometi? Vse zvezde in solca so nebesna telesa kakor naša zemlja in se razločujejo od te le po tem ali so žareča, ali umirajoča, ali pa so se že ohladila ter glede svojih potov, po katerih krožijo v svetovnem prostoru. Komet je svet v razpadu. Naša zemlja n. pr. se ohlaja in kroži približno v obliki kroga okolo solca, pot Halleyevega kometa je mnogo daljša nego ona zemlje in je podobna potegajenemu krogu (elipsi). Imamo pa tudi nebesna telesa, ki prihajajo v naše osolnčje po navidezno vzbočenih in vzratnih (hiperpoličnih in parabolčnih) potih. Dočim je onih kometov manj in se vračajo v določenem času redovito k nam, je slednjih mnogo več, ki prihajajo k nam z ene strani, po drugi strani pa odbeže zopet v neskončni svetovni prostor, odkoder so bili prišli, in se vrnejo kdaj ali nikoli več. Mnogo jih tam prične in konča svoje življenje — v vsemiru.

Halleyev komet pripada pa onim kometom, ki krožijo po poti, podobni pravilni elipsi. Vrača se k nam vsakih 75 let.

Prebivalci naše zemlje so imeli že od nekaj velik strah pred kometi. Kadar se je prikazal na nebu meč, križ, bič in kakor so že imenovali praznoverni ljudje komete, je trepetal človeški rod strahu. Bal se je vojske, kuge, nesreč, smrti i. t. d. Toda ta neutemeljeni strah niti danes še ni ponehal popolnoma; še danes čujemo, da prirejajo narodi žrtve, verske obhode, misleč, da bodo odvrnili nesrečo, ki jim jo prinaša — Halleyev komet.

Če pa opazujemo ta, vsaj to pot nedolžni komet ter vpoštevamo opazovanja učenjakov, se prepričamo, da komet zemlji ne bo mogel škodovati prav nič in da ji niti ne pride v tako bližino, iz katere bi utegnili usodno vplivati na našo zemljo.

V vsemiru tvorijo komet strjena snov. Čimbolj se pa bliža solncu, bolj se razgreva in različne njegove sestavine se izpreminjajo v hlapo in pline. Kometovo telo se razseže, razdrobi v neštivilne kose in kosce med katerimi je čisto po sto in več kilometrov razdalje in ti deli drve dalje po poti, ki jo je začetala narava. Čim bližje prihaja komet solncu, tem več hlapov in plinov nastane posebno okrog njega, pa tudi v njem, ki jih vse solnčna žarnost potisne zadaj za komet. Zaraditega opazamo dvoje: čim bližje je komet solncu, tem daljši rep ima, ki se kaže vedno na odsolnčni strani.

Po poročilih, ki smo jih čitali šele pred par tedni, bi morala zemlja med 18. in 20. majem potovati skozi rep Halleyevega kometa. Ta novica je pravzaprav povzročila mnogo nepotrebnega strahu, — Takrat je bil komet se jako daleč in se je dalo težko natančno preračunati njegovo pot, dočim jo danes zvedoslovci lahko določijo še natančneje. In prav novejši računi so pokazali, da zemlja sploh ne bo šla skozi kometov rep.

Pa kaj bi utegnilo nastati, če bi se tudi to zgodilo?

Dokazano je sicer, da se nahaja v kometovem repu več strupenih plinov, n. pr. ogljikov kisik, cijan, vodik i dr., toda ti strupeni plini se nahajajo v kometovem repu v tako majhni množini, da ne morejo imeti na zemlji nikakršnega vpliva. Pomisliti je treba, da bo hitel komet mimo naše zemlje v taki daljavi, kadar ji bo najbližje, da bi potreboval človek, ki bi hotel priti do njega, pa bi hodil vsak dan 10 ur peš, vsaj 150 let; ali pa še mnogo več. Pa če bi tudi ta dalja ne jamčila dovolj za varnost naše zemlje, delujejo vendar med svetovnimi telesi odbojne in privlačne sile, ki vzdržujejo ravnotežje v vsemiru. Mogoče bi bilo sicer tudi, če bi šla zemlja res skozi kometov rep, da bi utegnulo naše ozračje vsrkati vase nekaj strupov, videlo bi se morda takozvano trnjanje zvezd, padali bi tudi meteori na zemljo; vse to pa še ne more imeti na zemljo nikakršnega odločevalnega vpliva. Strupene pline bi vsrkavale naše ozračje tako počasi, da bi se sproti spajali in preosnavljali v druge pline in sestavine, ki bi bili za življenje na zemlji neškodljivi; meteorov bi padalo le malo na zemljo, ker bi večinoma zgoreli že v zraku, torej bi večinoma sploh ne prišli do zemlje.

Gotovo je pa tudi, da bi se Halleyev komet in naša zemlja odbijala vesle svojih naravnih sil, ki delujejo med njima.

Konca sveta torej sedaj še ne bo.

Dogodilo se je pa še večkrat, da sta dva svetova zadela drug ob drugega, se razletela ali docela izpremenila svoji poti in svoji telesnosti, kar se pa dogodi le redkokdaj in morda v tisoč in tisoč letih enkrat. Ako bi se kdaj to zgodilo, je lahko v trenutku uničeno vse življenje na zemlji, ker bi nastala silna vročina, razpad zemlje in kometa ali pa zastrupljenje s plini.

Popolnoma brez skrbi si oglejmo torej Halleyev komet, zakaj 75 let ga ne bo več k nam. Tudi mi bomo še kaj poročali o njem, če bo treba.

Gospodarska vprašanja.

Ljubljanska kreditna banka. Ta najstarejši in največji bančni zavod na našem jugu zvišuje te dni svojo delniško glavnico od 3.000.000 K na 5.000.000 K z izdajo 5000 komadov novih delnic. Posestniki starih delnic imajo pravico prevzeti na vsake 3 stare 2 novi delnici in sicer po kurzu 420 K za komad, dočim se prepustijo stare delnice novim subskribentom po 445 K za komad. Prijave na nove delnice sprejemajo vsi večji slovanski denarni zavodi, v prvi vrsti seveda centrala v Ljubljani in podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu in Sarajevu. Glej tudi današnji inserat! Z ozirom na dejstvo, da se obrestujejo delnice pri 6 odstotni dividendi lanskega leta skoraj s 6 odstotki čistih, priporočamo njihov nakup zlasti našim denarnim zavodom, kapitalistom in trgovcem kar najtopleje. Obenem priporočamo Ljubljansko kreditno banko kot prvi, izključno slovenski zavod, k posredovanju vseh denarnih kupčij.

Novo državno posojilo. Postava o novem državnem posojilu v znesku od 236 milijonov K je dobila najvišje potrjenje. Tudi pogajanja med avstrijsko poštno hranilnico, katera je prevzela novo izdajo te 4 odstotne avstrijske kronске rente in posameznimi bančnimi zavodi glede razpečavanja te rente, je končano. V konsorciju teh, pri izdaji nove rente direktno udeleženih zavodov, katerih je 35, se nahaja tudi Ljubljanska kreditna banka, odnosno njena podružnica v Celovcu. Na podlagi tega oddaja torej podružnica Ljubljanske kreditne banke v Celovcu, dokler zaloga traja, 4 odstotno avstrijsko kronsko rento po originalnem denarnem dnevnem kurzu dunajske borze, ter se nato posebno ugodno priliko opozarjajo zlasti koroške hranilnice in posojilnice, kakor tudi drugi širši denarni krogi na Koroškem.

:: Našim rodbinam priporočamo ::

Kolinsko cikorijo.

Lovske puške

vseh sestav, priznano delo prve vrste, z najboljšim strelnim učinkom, priporoča

Prva borovska orožnotovarniška družba

Peter Wernig

52-4

družba z omejeno zavezo v Borovljah, Koroško. Ceniki brezplačno in poštne prosto.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani.

Razglas.

Izvršujoč pooblastilo občnega zbora Ljubljanske kreditne banke z dne 3. marca t. l. je sklenil upravni svet v svoji seji dne 3. maja 1910 zvišati delniško glavnico od 3 na 5 milijonov kron, ter v to svrhu razpisati subskripcijo

IV. izdaje delnic Ljubljanske kreditne banke v znesku 2,000.000 K nominale, to je 5000 delnic po 400 K

pod sledečimi pogoji:

1. V prvi vrsti imajo pravico prevzeti nove delnice lastniki starih delnic po kurzu 420 K za komad in sicer pripadati na vsake 3 stare 2 novi delnici.
2. Ostale delnice ponudijo se novim subskribentom in dosedanjim delničarjem, v kolikor podpišejo ti v razmerju starih delnic večje število novih, in sicer po kurzu 445 K za vsako delnico. Razdelitev delnic si pridržuje upravni svet.
3. Kot prvi obrok je plačati takoj pri subskripciji 120 K, oziroma 145 K za vsako delnico; ostanek pa, to je 300 K najpozneje do 30. junija t. l.; plača pa se lahko takoj celi znesek.
4. Vplisovanje (subskripcija) novih delnic vrši se od 15. do 31. majnika t. l.

Prijave sprejemajo:

Centrala v Ljubljani in njene podružnice v
Splitu, Celovcu, Trstu in Sarajevu;

Živnostenska banka na Dunaju in v Pragi;

Banka i štediona za Primorje na Sušaku in
podružnice na Reki ter v Bakru;

Jadranska banka v Trstu in Opatiji;

Prva hrvatska štedionica v Zagrebu in njene
podružnice v Varaždinu, Osjeku, Veliki
Gorici, Sisku, Virovitici, Cirkvenici, na
Reki, v Zemunu, Belovaru, Delnicah in v
Kraljevcu.

Lastniki starih delnic morajo predložiti svoje delnice — in sicer samo plašče — pri navedenih subskripcijskih mestih v svrhu prekolekovanja; tam se sprejemajo tudi vplačila proti posebnim potrdilom.

Pojasnila, kakor tudi potrebne tiskovine daje radevolje Ljubljanska kreditna banka in njene podružnice v Splitu, Celovcu, Trstu in Sarajevu.

Z ozirom na dejstvo, da se obrestujejo delnice Ljubljanske kreditne banke pri dividendi leta 1909 domala s 6% se te za plodonosno nalaganje denarja prav toplo priporočajo.

Prepričani smo torej, da se bodele našemu vabilu k subskripciji gotovo kar v največjem številu odzvali ter na ta način prispevali tudi vi k razvitju in razvoju obrti, trgovine, industrije, sploh celokupnega narodnega gospodarstva naše domovine.

Ljubljanska kreditna banka.

